

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα Η συμβολή της δια βίου μάθησης με τη χρήση των ΤΠ στην ευρωπαϊκή ανταγωνιστικότητα, τις βιομηχανικές μεταλλαγές και την ανάπτυξη κοινωνικού κεφαλαίου

(2006/C 318/03)

Στις 19 Ιανουαρίου 2006 και σύμφωνα με το άρθρο 29, παράγραφος 2, του Εσωτερικού Κανονισμού της, η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή αποφάσισε να προβεί στην κατάρτιση γνωμοδότησης πρωτοβουλίας με θέμα: *Η συμβολή της δια βίου μάθησης με χρήση των ΤΠ στην ευρωπαϊκή ανταγωνιστικότητα, τις βιομηχανικές μεταλλαγές και την ανάπτυξη κοινωνικού κεφαλαίου.*

Η Συμβουλευτική Επιτροπή Βιομηχανικών Μεταλλαγών, στην οποία ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή της στις 31 Αυγούστου 2006, με βάση την εισηγητική έκθεση των κ.κ. Marian Krzaklewski και András Szücs.

Κατά την 429η σύνοδο ολομέλειάς της, στις 13 και 14 Σεπτεμβρίου 2006 (συνεδρίαση της 13ης Σεπτεμβρίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 181 ψήφους υπέρ, 6 ψήφους κατά και 11 αποχές, την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή είναι πεπεισμένη ότι η εφαρμογή ηλεκτρονικών μέσων στην εκπαίδευση και κατάρτιση (ηλεκτρονική μάθηση) ⁽¹⁾ θα μπορούσε να βοηθήσει την Ευρωπαϊκή Ένωση να αναπτύξει δραστηριότητες με σκοπό την αύξηση της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας της εκπαίδευσης, επιτρέποντάς της πιο συγκεκριμένα την ανάληψη δράσεων εκπαίδευσης και κατάρτισης στον τόπο εργασίας. Με τον τρόπο αυτό, και σε συνδυασμό με άλλα μέτρα, θα μειωθεί το κόστος κατάρτισης του προσωπικού των επιχειρήσεων και, κατ'επέκταση, θα βελτιωθεί σημαντικά η ανταγωνιστικότητα των ιδίων των επιχειρήσεων, κυρίως δε των μικρομεσαίων.

1.2 Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι σε ό,τι αφορά την χρήση των τεχνολογιών των πληροφοριών και των επικοινωνιών (ΤΠΕ) ως μέσων στήριξης της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, εξακολουθούν να υφίστανται ανισότητες στο εσωτερικό της Ένωσης, οι οποίες οφείλονται στην γλωσσική και πολιτιστική ποικιλομορφία της, καθώς και στην έλλειψη ωριμότητας των σχετικών αγορών.

1.2.1 Για να αλλάξει αυτή η κατάσταση, είναι σκόπιμο όλοι οι εκπαιδευτικοί οργανισμοί, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που παρέχουν δια βίου εκπαίδευση και κατάρτιση ⁽²⁾, να είναι περισσότερο ανοικτοί σε νέες μορφές μάθησης και να είναι έτοιμοι να τις υιοθετήσουν όσο το δυνατόν ευρύτερα, μεριμνώντας ώστε οι γνώσεις να συνδυάζονται με την αντίστοιχη πρακτική προκειμένου να διασφαλιστεί η συνέργια με την αναμενόμενη τεχνολογική και οικονομική ανάπτυξη.

1.2.2 Κατά την ΕΟΚΕ, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή είναι εκείνη που μπορεί να δώσει μία νέα κατεύθυνση στο συγκεκριμένο πλαίσιο. Το ζήτημα της επικοινωνίας και του συντονισμού διαδραματίζει συνεπώς ένα ρόλο ιδιαίτερα σημαντικό για τις υπηρεσίες της, ιδιαίτερα στον τομέα της εκπαίδευσης και της κοινωνίας των πληροφοριών.

⁽¹⁾ Ηλεκτρονική μάθηση (e-Learning): χρήση των νέων τεχνολογιών των πολυμέσων και του Διαδικτύου με σκοπό τη βελτίωση της μάθησης χάρη στην ευκολότερη πρόσβαση στην υποδομή κατάρτισης και στις υπηρεσίες εκπαίδευσης, καθώς και χάρη στην εξ αποστάσεως επικοινωνία και την από κοινού εργασία.

⁽²⁾ Δια βίου μάθηση (Lifelong learning [LL]): έκφραση η οποία δηλώνει ότι η απόκτηση νέων γνώσεων έχει πλέον αναγνωριστεί ως μία διηρκής διαδικασία η οποία δεν ολοκληρώνεται με την λήξη των σπουδών δευτεροβάθμιας ή τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, αλλά συνεχίζεται χωρίς διακοπή σε όλη τη διάρκεια του επαγγελματικού βίου και μάλιστα ακόμη και μετά την συνταξιοδότηση. Εκτείνεται σε όλα τα στάδια του βίου και αφορά όλες τις κοινωνικές ομάδες, χάρη κυρίως στις δυνατότητες που παρέχει η μάθηση μέσω ηλεκτρονικών μέσων επικοινωνίας (πηγή: <http://elearningeuropa.info/>).

1.2.3 Πρέπει πλέον να αναγνωριστεί ότι η ηλεκτρονική μάθηση διαδίδεται ολοένα περισσότερο και ότι οι γνώσεις στους διάφορους επαγγελματικούς τομείς έχουν σήμερα παγιωθεί. Με τον τρόπο αυτό εξασφαλίζεται ότι από τώρα και στο εξής θα τίθενται σε εφαρμογή προσεγγίσεις με συνέπεια και επιβεβαιώνεται το γεγονός ότι η ηλεκτρονική μάθηση συμβάλλει στη δημιουργία προστιθέμενης αξίας.

1.3 Η ΕΟΚΕ είναι πεπεισμένη ότι είναι απαραίτητο η ΕΕ να ευαισθητοποιηθεί περισσότερο ως προς τις ΤΠΕ και ειδικότερα ως προς τον τρόπο με τον οποίο οι τεχνολογίες αυτές μπορούν να υποστηρίξουν την σχετική κατάρτιση στον τομέα της βιομηχανίας και την αντίστοιχη δια βίου μάθηση. Στη σχετική προσπάθεια πρέπει να περιληφθούν τα εξής:

— δράσεις μάθησης οι οποίες να παρέχονται κατά κύριο λόγο στον τόπο εργασίας και να προσανατολίζονται προς μία επίλυση των προβλημάτων που τίθενται τακτικά σε ένα δεδομένο πλαίσιο·

— μέθοδοι και προσεγγίσεις οι οποίες να αναγνωρίζουν την ήδη αποκτηθείσα εκπαίδευση και κατάρτιση — συμπεριλαμβανομένων των επιμορφωτικών προγραμμάτων στον χώρο εργασίας και της αντίστοιχης πρακτικής — και οι οποίες να ενθαρρύνουν την ενεργό συμμετοχή των εργαζομένων σε δραστηριότητες κατάρτισης, τόσο ατομικές, όσο και συλλογικές.

1.4 Η ΕΟΚΕ απευθύνει έκκληση στα θεσμικά όργανα της ΕΕ και στα κράτη μέλη να μην λησμονούν ότι, κατά την δέση σε εφαρμογή των αναπτυξιακών προγραμμάτων που συνδέονται με την εδραίωση της κοινωνίας των πληροφοριών, οι διαδικασίες που προβλέπονται δεν πρέπει επ' ουδενί λόγω να οδηγούν σε αποκλεισμό οιασδήποτε μορφής. Εν ολίγοις, δεν πρέπει πλέον να τίθενται κοινωνικοί, οικονομικοί ή γεωγραφικοί φραγμοί στην πρόσβαση στην ηλεκτρονική υποδομή η οποία αποτελεί ένα εργαλείο μάθησης.

1.4.1 Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει ότι ιδιαίτερα στις αγροτικές περιοχές και στις κωμοπόλεις της Κοινότητας, η δυνατότητα αξιοποίησης των ΤΠΕ με σκοπό την δια βίου μάθηση εξαρτάται, κατά κύριο λόγο, από το κατά πόσον η ΕΕ και οι κυβερνήσεις των κρατών μελών θα υποστηρίξουν την εξασφάλιση ευρυζωνικών συνδέσεων στο Διαδίκτυο ⁽³⁾, οι οποίες παρέχουν πρόσβαση στα εν λόγω ηλεκτρονικά συστήματα μάθησης. Η κατάσταση είναι ιδιαίτερα δύσκολη

⁽³⁾ Ευρυζωνική πρόσβαση στο Διαδίκτυο: αρτηρία επικοινωνίας υψηλής ταχύτητας η οποία επιτρέπει την ταχεία και εύκολη πρόσβαση σε συστήματα ενημέρωσης και σε ηλεκτρονικά προγράμματα μάθησης (πηγή: <http://www.elearningeuropa.info/>).

στις αγροτικές περιφέρειες και τις κωμοπόλεις των νέων κρατών μελών, γεγονός που ενισχύει ακόμη περισσότερο το επιχειρήμα ότι δεν επιτρέπεται να τίθεται το παραμικρό εμπόδιο στις συνδέσεις υψηλής ταχύτητας.

1.4.2 Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΟΚΕ καλεί την ΕΕ να αναγνωρίσει ότι η ευρυζωνική πρόσβαση στο Διαδίκτυο αποτελεί μέρος μιας ευρύτερης στρατηγικής η οποία θα πρέπει να διασφαλίσει ότι η πρόσβαση στα ηλεκτρονικά μέσα θα αντιμετωπίζεται ως υπηρεσία κοινής ωφέλειας.

1.5 Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι, σε ό,τι αφορά την εξ αποστάσεως ηλεκτρονική εκπαίδευση και κατάρτιση, πρέπει να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή στο γεγονός ότι υπάρχει ο κίνδυνος να διανοιχθεί ένα χάσμα γενεών, κυρίως δε διότι ο αριθμός των δραστηριοτήτων που συνδέονται με την δια βίου μάθηση των ενηλίκων και που βασίζονται στις ΤΠΕ αυξάνεται ολοένα περισσότερο.

1.6 Είναι επίσης σκόπιμο η μάθηση με ηλεκτρονικά μέσα να προσεγγιστεί κατά τρόπο που να μπορεί να ανταποκριθεί στις ανάγκες των τυφλών. Καθώς τα τεχνικά μέσα που μπορούν να αξιοποιηθούν στον τομέα αυτό είναι γνωστά, οι συγγραφείς των εγχειριδίων ηλεκτρονικής διδασκαλίας πρέπει να χρησιμοποιήσουν ως βάση τη συλλογή κανόνων που έχουν συντάξει οι οργανώσεις που εκπροσωπούν την κοινότητα των τυφλών.

1.7 Η ΕΟΚΕ έχει την πεποίθηση ότι η μάθηση με τη βοήθεια των ΤΠΕ (ηλεκτρονική μάθηση) πρέπει να αποτελεί ένα αποτελεσματικό μέσο το οποίο να συμβάλλει στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων και στην αύξηση του εμπορικού δυναμικού τους, ιδιαίτερα στην περίπτωση των μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων που έχουν να διαδραματίσουν καθοριστικό ρόλο ως κινητήριες δυνάμεις της οικονομικής αύξησης και ως δημιουργοί θέσεων απασχόλησης.

1.8 Η ΕΟΚΕ είναι βέβαιη ότι εάν, στο εσωτερικό της Ευρωπαϊκής Ένωσης, διευρυνθεί το πεδίο των δράσεων δια βίου μάθησης που κάνουν χρήση των ΤΠΕ, όχι μόνον θα αυξηθεί αποφασιστικά η ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων, αλλά θα ενισχυθεί επίσης και το κοινωνικό κεφάλαιο του προσωπικού που απασχολείται σε αυτές, πράγμα που θα οδηγήσει σε αύξηση της αξίας του ευρωπαϊκού επιχειρηματικού κεφαλαίου.

1.9 Η ΕΟΚΕ φρονεί ότι είναι απαραίτητο να προσδιοριστεί το ταχύτερο ο νέος ρόλος που η κοινωνία των πολιτών και ο διάλογος μεταξύ των κοινωνικών εταίρων θα πρέπει να διαδραματίσουν με σκοπό την προώθηση και την θέση σε εφαρμογή, στο πλαίσιο των επιμέρους αγορών εργασίας της ΕΕ, της δια βίου μάθησης με τη χρήση των ΤΠΕ. Εάν οι ευρωπαϊκές κοινωνίες προετοιμαστούν για την δια βίου μάθηση με τη χρήση των ΤΠΕ, θα καταστεί δυνατό να οικοδομηθεί ένας ευρωπαϊκός χώρος γνώσης και μία κοινωνία που να βασίζεται σε αυτήν⁽⁴⁾.

1.10 Η ΕΟΚΕ παρατηρεί ότι η εισαγωγή των ΤΠΕ στον τομέα της εκπαίδευσης και η εδραίωση της επαγγελματικής κατάρτισης με ηλεκτρονικά μέσα δεν έχουν επιτευχθεί στο βαθμό που αναμενόταν. Κατά συνέπεια, οι αρμόδιες αρχές τόσο στο επίπεδο της ΕΕ, όσο και στο επίπεδο των κρατών μελών, καλούνται να λάβουν μέτρα που να επιτρέψουν την επίτευξη σημαντικής προόδου σε ό,τι αφορά την

υιοθέτηση της ηλεκτρονικής μάθησης. Μία τέτοια εξέλιξη θα μπορούσε να συμβάλει σε μεγάλο βαθμό σε μία αύξηση της ανταγωνιστικότητας και της παραγωγικότητας της βιομηχανίας.

1.11 Η ΕΟΚΕ καλεί τα ευρωπαϊκά όργανα να δώσουν ιδιαίτερη προσοχή στις ανάγκες των ΜΜΕ, των δικτύων τους, καθώς και των οργανώσεων που τις εκπροσωπούν, ώστε να διασφαλιστεί ότι οι εν λόγω επιχειρήσεις επωφελούνται κατάλληλα από τη χρήση των ΤΠΕ στον τομέα της κατάρτισης.

1.12 Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι πρέπει να παρέχεται σταθερή και συστηματική στήριξη στους διδάσκοντες τις νέες τεχνολογίες και την αντίστοιχη μεθοδολογία (διδασκαλία της πληροφορικής) μέσω προγραμμάτων και κινήτρων γενικού χαρακτήρα.

1.13 Η ΕΟΚΕ επιθυμεί να τονίσει ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή πρέπει, εξάλλου, να δώσει ιδιαίτερη σημασία στο ζήτημα των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας στο πλαίσιο της διδασκαλίας της πληροφορικής.

1.14 Τέλος, ολοκληρώνοντας την ενότητα «Συμπεράσματα και συστάσεις», η ΕΟΚΕ προτείνει να συνεχιστεί το παράδειγμα των όρων που χρησιμοποιούνται ήδη στην ΕΕ — όπως: *e-Euroopa* (Ηλεκτρονική Ευρώπη), *e-Learning* (Ηλεκτρονική μάθηση), *e-Skills* (Ηλεκτρονικές δεξιότητες), κλπ. — και στην περίπτωση της δια βίου μάθησης με τη χρήση των ΤΠΕ και να υιοθετηθεί ο όρος *e-Lifelong Learning (eLL)*, δεδομένου ότι με τον τρόπο αυτό τονίζεται ο ρόλος που ο τύπος αυτός μάθησης διαδραματίζει και, κατ' επέκταση, τονίζεται και η ανάγκη ανάπτυξης και διάδοσής του, τόσο στο πλαίσιο του υφιστάμενου προγράμματος δράσης *e-Euroopa*, όσο και στο πλαίσιο της μεταγενέστερης πρωτοβουλίας i2010.

2. Εισαγωγή στη γνωμοδότηση και αίτια που οδήγησαν στην κατάρτισή της

2.1 Η παρούσα γνωμοδότηση εξετάζει τη συμβολή της δια βίου μάθησης με τη χρήση των ΤΠΕ στην ανταγωνιστικότητα, τις βιομηχανικές μεταλλαγές και την ανάπτυξη κοινωνικού κεφαλαίου στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

2.2 Στο πλαίσιο της θέσης σε εφαρμογή της στρατηγικής της Λισαβώνας, η δια βίου μάθηση καθίσταται μία από τις σημαντικότερες έννοιες της εκπαιδευτικής πολιτικής της ΕΕ και των νέων εκπαιδευτικών προγραμμάτων της περιόδου 2007-2013⁽⁵⁾. Οι ευέλικτες και ανοικτές μέθοδοι εκπαίδευσης και κατάρτισης που κάνουν χρήση των ΤΠΕ θα διαδραματίσουν αναμφίβολα πρωταγωνιστικό ρόλο στην ανάπτυξη της οικονομίας που βασίζεται στη γνώση.

2.3 Μετά από την θέση σε εφαρμογή του ρηξικέλευθου προγράμματος *e-Euroopa* και των δράσεων για την εδραίωση της ηλεκτρονικής μάθησης, τα οποία οδήγησαν ήδη σε ελπιδοφόρα αποτελέσματα, είναι σκόπιμο να προσδιοριστεί με ποιόν τρόπο τα επιτεύγματα αυτά θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν στον τομέα των βιομηχανικών μεταλλαγών και πώς θα μπορούσαν να αναπτυχθούν οι δυνατότητες που διανοίχθηκαν ώστε να μπορέσουν να χαραχθούν προοπτικές για το μέλλον.

⁽⁴⁾ Κοινωνία που βασίζεται στη γνώση: κοινωνία οι διαδικασίες και οι πρακτικές της οποίας βασίζονται στην παραγωγή, την διάδοση και την χρήση της γνώσης με σκοπό τα άτομα που την απαρτίζουν να είναι σε θέση να αυξάνουν συνεχώς τις ικανότητές τους και να είναι ταυτόχρονα σε θέση να ανταπεξέρχονται πλήρως στις οικογενειακές, κοινωνικές και επαγγελματικές υποχρεώσεις τους (βλ. COM(2001) 678 τελικό).

⁽⁵⁾ «Ολοκληρωμένο πρόγραμμα δράσης στον τομέα της δια βίου μάθησης», COM(2004) 474 τελικό της 14ης Ιουλίου 2004.

3. Γενικές παρατηρήσεις

3.1 Η σημασία της τεχνολογίας των πληροφοριών για την ανάπτυξη των ανθρώπινων πόρων έχει αναγνωριστεί από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα οποία ενέκριναν ένα πολυετές πρόγραμμα (2004-2006) ⁽⁶⁾ για την αποτελεσματική εισαγωγή των ΤΠΕ στα εκπαιδευτικά συστήματα της Ευρώπης. Βασικός στόχος του προγράμματος αυτού είναι η αξιοποίηση των ΤΠΕ προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι δράσεις εκπαίδευσης και κατάρτισης στο πλαίσιο της δια βίου μάθησης θα είναι υψηλής ποιότητας.

3.2 Τα ανοικτά και ευέλικτα προγράμματα εξ αποστάσεως μάθησης κυριάρχησαν, από κοινού με την ηλεκτρονική μάθηση, την προηγούμενη δεκαετία και σήμερα επανεξετάζονται σε ευρύτερο πλαίσιο. Η μάθηση που στηρίζεται στις ΤΠΕ, ή αλλιώς η ηλεκτρονική μάθηση, καθιστά περισσότερο ευέλικτη τη ζωή, την κατάρτιση και την εργασία των ατόμων και θεωρείται ένα από τα κύρια μέσα χάρη στα οποία μπορούν να επιτευχθούν οι στόχοι της στρατηγικής της Λισσαβώνας. Η ανεπίσημη ⁽⁷⁾ και η άτυπη ⁽⁸⁾ μάθηση, καθώς και η κατάρτιση στον τόπο εργασίας καθίστανται σήμερα ολοένα περισσότερο σημαντικές.

3.3 Η γνωμοδότηση που υιοθέτησε η ΕΟΚΕ το 2004 με τίτλο «Βελτίωση της εφαρμογής της στρατηγικής της Λισσαβώνας» ⁽⁹⁾ τόνιζε ότι είναι απαραίτητο να ξεταστούν, αφενός, οι νέες δυνατότητες που μπορεί να παράσχει η οικονομία που βασίζεται στη γνώση και, αφετέρου, η σημασία της ολοένα μεγαλύτερης διάδοσης των τεχνολογιών των πληροφοριών και των καινοτόμων διαδικασιών.

3.3.1 Υπογράμμισε επίσης τις ελλείψεις που παρουσιάζουν τα εκπαιδευτικά συστήματα και την ανάγκη οι σχετικές δράσεις να λαμβάνουν καλύτερα υπόψη την κοινωνική διάσταση.

3.4 Κατά την τελευταία δεκαετία, η Ευρωπαϊκή Ένωση έλαβε μεγάλο αριθμό πρωτοβουλιών στον τομέα της μάθησης με τη βοήθεια των ΤΠΕ. Ορισμένες από τις πρωτοβουλίες αυτές έφεραν εξαιρετικά αποτελέσματα, ενώ άλλες χαρακτηρίστηκαν, εν μέρει, από έλλειψη συνοχής και δεν οδήγησαν, τόσο από ποσοτική όσο και από ποιοτική άποψη, στα αναμενόμενα αποτελέσματα.

3.4.1 Τα πρώτα πρότυπα ηλεκτρονικής μάθησης που τέθηκαν σε εφαρμογή έδιναν έμφαση στο άτομο και συνίσταντο αποκλειστικά στην μετάδοση συγκεκριμένων γνώσεων εκ των άνω, σχεδόν δε ποτέ δεν συνδυάζονταν με την παροχή παιδαγωγικών συμβουλών και υποστήριξης εκ μέρους των βαθμολογητών. Για το λόγο αυτό, απογοητεύσαν ως ένα σημείο τα άτομα εκείνα που επιχείρησαν να προσαρμοστούν σε πρώιμο στάδιο στο είδος αυτό μάθησης.

⁽⁶⁾ Απόφαση αριθ. 2318/2003/EK της 5ης Δεκεμβρίου 2003 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για το πρόγραμμα *e-Learning*.

⁽⁷⁾ Η ανεπίσημη μάθηση διεξάγεται παράλληλα με την εκπαίδευση που παρέχουν τα δημόσια συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης, συνήθως ωστόσο δεν καταλήγει στην απόκτηση επίσημου τίτλου. Η ανεπίσημη μάθηση μπορεί να οργανωθεί στον τόπο εργασίας των ενδιαφερομένων ή να αποκτηθεί στο πλαίσιο δραστηριοτήτων που ασκούν διάφορες ομάδες ή οργανώσεις πολιτών (όπως οι οργανώσεις νέων, τα συνδικάτα ή τα πολιτικά κόμματα). Μπορεί να λάβει τη μορφή μαθημάτων ή υπηρεσιών που συμπληρώνουν τη διδασκαλία που παρέχουν τα επίσημα εκπαιδευτικά συστήματα, βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, SEC(2000) 1832.

⁽⁸⁾ Η άτυπη μάθηση βασίζεται σε συγκεκριμένες καθημερινές καταστάσεις που προκύπτουν στο περιβάλλον εργασίας, στο οικογενειακό περιβάλλον ή κατά τον ελεύθερο χρόνο. Δεν έχει οργανωμένη ή διαρθρωμένη μορφή (από την άποψη των στόχων, της διάρκειας ή των σχετικών πόρων). Συνήθως, η απόκτηση άτυπης μάθησης επιτυγχάνεται χωρίς να έχει επιδιωχθεί και δεν καταλήγει στην απόκτηση επίσημου τίτλου, βλ. Ευρωπαϊκή Επιτροπή, SEC(2000) 1832.

⁽⁹⁾ «Βελτίωση της εφαρμογής της στρατηγικής της Λισσαβώνας».

3.4.2 Η ραγδαία εξέλιξη της τεχνολογίας, η αύξηση των πιέσεων που ασκούνται στην οικονομία, καθώς και ο διαφορετικός ρυθμός εφαρμογής των μέτρων πολιτικής που υιοθέτησαν οι επιμέρους κυβερνήσεις κατά τα τελευταία χρόνια με σκοπό την εισαγωγή των ΤΠΕ στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, είχαν ως αποτέλεσμα η προώθηση της ανάπτυξης της επαγγελματικής κατάρτισης να μην είναι ικανοποιητική.

3.5 Η ΕΕ έθεσε ως στόχο το ποσοστό συμμετοχής των ενηλίκων 25-64 ετών στις διάφορες μορφές δράσεων δια βίου μάθησης να ανέρχεται, το 2010, σε 12,5 %, ποσοστό το οποίο σήμερα κυμαίνεται, κατά μέσο όρο, σε 10 % ⁽¹⁰⁾. Οι στόχοι που έχουν τεθεί μπορούν να επιτευχθούν μόνον μέσω μιας εντατικοποίησης των δραστηριοτήτων που αποσκοπούν στη διάδοση των δράσεων εκπαίδευσης και κατάρτισης που προϋποθέτουν τη χρήση των ΤΠΕ.

3.5.1 Τα προγράμματα εκπαίδευσης και κατάρτισης της Επιτροπής και των κρατών μελών έχουν πλέον να αντιμετωπίσουν ακόμη μεγαλύτερες προκλήσεις δεδομένου ότι, μέσα στα επόμενα πέντε χρόνια, μόνον ένα 15 % των νέων θέσεων απασχόλησης θα αφορούν ανειδίκευτους εργαζόμενους, ενώ το 50 % των νέων θέσεων θα πρέπει να καλυφθεί με εργαζόμενους υψηλής εξειδίκευσης ⁽¹¹⁾.

3.6 Στο πλαίσιο της ανακοίνωσης της Επιτροπής για τη στρατηγική i2010 ⁽¹²⁾, η ΕΕ έλαβε μία νέα πρωτοβουλία, την πρωτοβουλία *e-Inclusion* («Ηλεκτρονική ένταξη»), η οποία αναφέρεται τόσο στην προώθηση της χρήσης των ΤΠΕ όσο και στην αξιοποίησή τους για την επίτευξη κοινωνικής ένταξης ⁽¹³⁾. Η πολιτική για την «ηλεκτρονική ένταξη» αποσκοπεί στην άρση των εμποδίων που τίθενται στην χρήση των ΤΠΕ και στην προαγωγή της χρήσης τους για την καταπολέμηση του αποκλεισμού, τη βελτίωση της οικονομικής παραγωγικότητας και την αύξηση των ευκαιριών απασχόλησης.

3.6.1 Μία σημαντική πτυχή της *e-Inclusion* αποτελεί η εξ αποστάσεως ηλεκτρονική μάθηση δεδομένου ότι πρόκειται για ένα μέσο που επιτρέπει τον περιορισμό ή ακόμη και την πρόληψη της κοινωνικής περιθωριοποίησης των ομάδων εργαζομένων που δεν έχουν τη δυνατότητα πρόσβασης στις παραδοσιακές μορφές εκπαίδευσης λόγω της γεωγραφικής ή κοινωνικής τους θέσης ή διότι έχουν ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες.

3.6.2 Τα πλεονεκτήματα αυτού του τύπου κατάρτισης είναι τα εξής: η παρακολούθηση των μαθημάτων δεν συνδέεται με ένα συγκεκριμένο τόπο, ο ρυθμός μάθησης μπορεί να προσαρμοστεί στις προσωπικές ανάγκες των καταρτιζόμενων, χρησιμοποιούνται σύγχρονες τεχνολογίες των πληροφοριών, παρέχονται ευκαιρίες βελτίωσης των ικανοτήτων σε άτομα που ανήκουν σε μη πλεονεκτούσες ομάδες, κλπ.

3.6.3 Σε πρόσφατη γνωμοδότησή της ⁽¹⁴⁾, η ΕΟΚΕ απηύθυνε έκκληση στους εκπροσώπους των κυβερνήσεων και των διάφορων τομέων της οικονομίας να αναπτύξουν και να υποστηρίξουν μέτρα που να αποβλέπουν στην προαγωγή της εκπαίδευσης και της κατάρτισης με τη χρήση των ΤΠΕ στις κοινωνικές ομάδες που απειλούνται με αποκλεισμό από τις τεχνολογίες αυτές ⁽¹⁵⁾.

⁽¹⁰⁾ «Εκσυγχρονισμός της εκπαίδευσης και της κατάρτισης: μια συμβολή ζωτικής σημασίας στην ευημερία και στην κοινωνική συνοχή στην Ευρώπη», COM(2005) 549 τελικό, της 30ής Νοεμβρίου 2005.

⁽¹¹⁾ Συμπεράσματα του Συμβουλίου «Παιδεία, νεολαία και πολιτισμός» της 21ης Φεβρουαρίου 2005.

⁽¹²⁾ COM(2005) 229 τελικό.

⁽¹³⁾ Υπουργική διάσκεψη, «Οι τεχνολογίες των πληροφοριών και της επικοινωνίας για μία κοινωνία χωρίς αποκλεισμούς», Ρίγα, 11 Ιουνίου 2006.

⁽¹⁴⁾ «Ηλεκτρονική προσβασιμότητα (*e-Accessibility*)».

⁽¹⁵⁾ *e-Inclusion*: Αποκλεισμός από τη συμμετοχή στην ηλεκτρονική επικοινωνία.

3.6.4 Η εφαρμογή του προγράμματος *e-Inclusion* συνδέεται επίσης με την προώθηση της «ψηφιακής μόρφωσης»⁽¹⁶⁾, η οποία έχει πλέον αποβεί συνώνυμο της σύγχρονης κοινωνίας που βασίζεται στη γνώση. Η αναγνώριση, το ταχύτερο, της σημασίας της «ψηφιακής μόρφωσης» ως ενός από τα καθοριστικά εφόδια που επιτρέπουν την δια βίου μάθηση, όχι μόνον αποτελεί αναγκαιότητα — σύμφωνα, μεταξύ άλλων με τη πρόσφατη γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ για το θέμα⁽¹⁷⁾ — αλλά είναι και αναπόφευκτη.

3.7 Η προώθηση των ηλεκτρονικών δεξιοτήτων (*e-Skills*)⁽¹⁸⁾ θα επηρεάσει κατά τρόπο σημαντικό τις διάφορες πτυχές των βιομηχανικών μεταλλαγών. Ο όρος «ηλεκτρονικές δεξιότητες» καλύπτει όλες τις δεξιότητες που συνδέονται με τον επαγγελματία του τομέα ΤΠΕ, με τον χρήστη ΤΠΕ και με τις ηλεκτρονικές επιχειρήσεις. Στο πλαίσιο της προώθησης μιας ευρείας ημερήσιας διάταξης για τις ηλεκτρονικές δεξιότητες, η Επιτροπή πρότεινε πρόσφατα ένα φάσμα δράσεων, ένα μέρος των οποίων αφορούσε τη βιομηχανία και την προαγωγή των ηλεκτρονικών δεξιοτήτων στην αγορά εργασίας καθώς και την ανάπτυξη και διάδοση νέων ηλεκτρονικών ικανοτήτων⁽¹⁹⁾.

3.7.1 Η εταιρική σχέση μεταξύ των διαφόρων εκπροσώπων των ενδιαφερόμενων φορέων του τομέα διαδραματίζει καθοριστικό ρόλο στο πλαίσιο των μέτρων που λαμβάνονται για τις ηλεκτρονικές δεξιότητες και για την καθιέρωση της δια βίου μάθησης με τη χρήση των ΤΠΕ. Ενδιαφερόμενοι, μεταξύ άλλων, είναι οι εξής:

- συνδικαλιστικές οργανώσεις·
- εκπρόσωποι των επιχειρήσεων (ως χρήστες των ΤΠΕ) που εξαρτώνται από ένα εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό·
- εκπρόσωποι διαφόρων βιομηχανικών κλάδων οι οποίοι είναι αρμόδιοι για την εισαγωγή των νέων τεχνολογιών και είναι καλύτερα ενημερωμένοι ως προς τον τύπο των προσόντων που απαιτούνται·
- εκπρόσωποι της βιομηχανίας των ΤΠΕ·
- ερευνητές του τομέα των ΤΠΕ και σχεδιαστές του τομέα·
- ερευνητές που μελετούν τις ποσοτικές και ποιοτικές πτυχές των «ηλεκτρονικών δεξιοτήτων»·
- αρμόδιοι για τη λήψη πολιτικών αποφάσεων στον τομέα της εκπαίδευσης, της έρευνας, των επιχειρήσεων, της καινοτομίας και της κοινωνίας των πληροφοριών·
- ειδικοί στις προβλέψεις με σφαιρική αντίληψη των αλλαγών που υφίσταται η κοινωνία και της αλληλεπίδρασης μεταξύ κοινωνίας και τεχνολογίας.

⁽¹⁶⁾ «Ψηφιακή μόρφωση»: πρόκειται για τις βασικές δεξιότητες που πρέπει να διαθέτει κάποιος προκειμένου να μπορεί να συμμετέχει ενεργά στην κοινωνία των πληροφοριών και στον νέο κόσμο των μέσων μαζικής ενημέρωσης. Τη βάση της αποτελεί η απόκτηση δεξιοτήτων και ικανοτήτων στον τομέα των νέων τεχνολογιών, οι οποίες καθίστανται ολοένα πιο απαραίτητες στην καθημερινή ζωή. «Πρόγραμμα *e-Learning*», 5 Δεκεμβρίου 2003.

⁽¹⁷⁾ Γνωμοδότηση της: «Βασικές ικανότητες για τη δια βίου μάθηση», Μάιος του 2006.

⁽¹⁸⁾ Έκθεση της RAND Europe: «Η προσφορά και η ζήτηση ηλεκτρονικών δεξιοτήτων στην Ευρώπη», Σεπτέμβριος του 2005.

⁽¹⁹⁾ *e-Competences* (Ηλεκτρονικές ικανότητες): ικανότητες στον τομέα των ΤΠΕ και δεξιότητες και στάσεις σχετικές με τη χρήση των ΤΠΕ οι οποίες επιτρέπουν την εκτέλεση επαγγελματικών υποχρεώσεων στο κατάλληλο επίπεδο.

3.8 Για να μπορέσουν να επιτευχθούν οι στόχοι της στρατηγικής *i2010* και να υλοποιηθούν τα σχέδια που συνδέονται με την ηλεκτρονική ένταξη, καθοριστική σημασία έχει η επέκταση της ευρυζωνικής πρόσβασης στο Διαδίκτυο, η οποία δεν πρέπει να περιορίζεται στις μεγάλες πόλεις, αλλά αντίθετα να είναι κυρίως διαθέσιμη στους κατοίκους των λιγότερο ανεπτυγμένων περιφερειών⁽²⁰⁾.

3.8.1 Αξίζει να σημειωθεί ότι το 90 % περίπου των επιχειρήσεων και των νοικοκυριών που είναι εγκατεστημένα στις αστικές ζώνες της ΕΕ των 15 έχουν πρόσβαση σε ευρυζωνική σύνδεση, ενώ το ποσοστό αυτό ανέρχεται μόλις στο 60 % στις αγροτικές και απομονωμένες περιοχές. Οι ανισότητες αυτές είναι πολύ μεγαλύτερες στα νέα κράτη μέλη.

3.8.2 Τα ευρυζωνικά δίκτυα πληροφορικής και τηλεπικοινωνιών δεν έχουν μόνον ζωτική σημασία για την αύξηση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων και την οικονομική ανάπτυξη των περιφερειών, αλλά διαδραματίζουν επίσης σημαντικό ρόλο και στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, κυρίως δε στο πλαίσιο των προγραμμάτων κατάρτισης με ηλεκτρονικά μέσα.

3.9 Συνιστάται ιδιαίτερα να αναπτυχθεί ένας προβληματισμός για το θέμα στο επίπεδο των αρμόδιων για τη χάραξη πολιτικής ώστε να καταστεί δυνατό να τελειοποιηθεί η πρακτική της δια βίου μάθησης με τη χρήση των ΤΠΕ και, κατ' επέκταση, να αυξηθεί η αποτελεσματικότητα αυτού του είδους κατάρτισης. Η ΕΕ βρίσκεται μάλιστα στην καλύτερη θέση για να δώσει μία νέα πολιτική κατεύθυνση στον τομέα αυτόν.

3.9.1 Οι τρέχουσες πολιτικές δίδουν εκ των πραγμάτων προτεραιότητα στην εισαγωγή των ΤΠΕ στα επίσημα εκπαιδευτικά ιδρύματα, κυρίως δε στα σχολεία και τα πανεπιστήμια, ενώ στην προώθηση της χρήσης των ΤΠΕ στο πλαίσιο της ανεπίσημης και άτυπης δια βίου μάθησης ενηλίκων, αποδίδεται πολύ λιγότερη σημασία.

4. Ειδικές παρατηρήσεις

Συμβολή της δια βίου μάθησης με τη χρήση των ΤΕ στην ευρωπαϊκή ανταγωνιστικότητα και παραγωγικότητα

4.1 Σύμφωνα με το σκεπτικό της ανακοίνωσης που η Επιτροπή υιοθέτησε το 2002⁽²¹⁾ καθώς και της γνωμοδότησης της ΕΟΚΕ με τίτλο *Κατάρτιση και παραγωγικότητα*, η παραγωγικότητα είναι εκείνη που μπορεί να οδηγήσει σε μία αύξηση τόσο της ανταγωνιστικότητας των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων και οικονομιών, όσο και της οικονομικής ανάπτυξης. Η βελτίωση της παραγωγικότητας εξαρτάται κατά μεγάλο μέρος από την διάδοση της χρήσης των ΤΠΕ στις επιχειρήσεις και από την ικανότητα προσαρμογής του εργατικού δυναμικού στις απαιτήσεις της σύγχρονης βιομηχανίας.

4.1.1 Μολονότι οι ηλεκτρονικές τεχνολογίες, οι οποίες αποτέλεσαν αντικείμενο σημαντικών εκστρατειών διαφήμισης, δεν μπόρεσαν, στα αρχικά στάδια της ανάπτυξής τους, να ανταποκριθούν στις προσδοκίες που δημιουργήσαν, οι τομείς της κοινωνίας και της οικονομίας που εξαρτώνται από τη χρήση τους παρουσιάζουν σήμερα μία ανάπτυξη χωρίς προηγούμενο και διαθέτουν σημαντικό αξιοποιήσιμο δυναμικό.

⁽²⁰⁾ Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής: «Η γεφύρωση του ευρυζωνικού χάσματος», 21 Μαρτίου 2006.

⁽²¹⁾ COM(2002) 262 τελικό.

4.1.2 Στο πλαίσιο αυτό, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή διαπιστώνει και δικαιολογημένα αναγνωρίζει τη σημασία των σύγχρονων ΤΠΕ ως κινητήριων δυνάμεων της ανταγωνιστικότητας και της καινοτομίας καθώς και τη συμβολή τους στην οικονομία που βασίζεται στη γνώση, ιδιαίτερα δε στην περίπτωση των ΜΜΕ.

4.2 Η βελτίωση της ευρωπαϊκής οικονομικής ανταγωνιστικότητας θα πρέπει να επιδιωχθεί μέσω της επαγγελματικής κατάρτισης και συγκεκριμένα μέσω προγραμμάτων και μαθημάτων που στηρίζονται στη χρήση των ΤΠΕ. Η δημιουργία συνεπών, ευκίνητων και ευέλικτων συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης τα οποία να προορίζονται για τα άτομα που αναζητούν απασχόληση ή που προετοιμάζονται να αναλάβουν εργασία ή για μισθωτούς που απασχολούνται στον τομέα της βιομηχανίας, θα αυξήσει τον ρυθμό με τον οποίο αναπτύσσεται η γνώση και θα οδηγήσει σε σημαντικές τεχνολογικές αλλαγές και καινοτομίες στο εσωτερικό των επιχειρήσεων παραγωγής, πράγμα το οποίο θα βελτιώσει την ανταγωνιστικότητά τους.

4.2.1 Στο πλαίσιο αυτό, η εισαγωγή της δια βίου μάθησης με τη χρήση των ΤΠΕ στο περιβάλλον των επιχειρήσεων και των συναφών χώρων δραστηριότητας αναμένεται να αυξήσει την ανταγωνιστικότητά τους και να συμβάλει σε αύξηση του κοινωνικού κεφαλαίου των ανθρώπινων πόρων τους και, κατ' επέκταση, να οδηγήσει σε αύξηση της αξίας του κεφαλαίου των ευρωπαϊκών επιχειρήσεων.

4.3 Σε ό,τι αφορά την θέση σε εφαρμογή και αξιοποίηση της ηλεκτρονικής μάθησης, γύρω στο 1994 σημειώθηκε ένα αποφασιστικό βήμα, όταν δηλαδή η βιομηχανία — κατά κύριο δε λόγο οι μεγάλες επιχειρήσεις — άρχισε να χρησιμοποιεί αυτή τη μέθοδο σε μεγάλη έκταση για τα προγράμματά της ενδοεπιχειρησιακής κατάρτισης και για την ανάπτυξη των ανθρώπινων πόρων της. Με τον τρόπο αυτό κατέστη σαφές ότι τα πράγματα είχαν ωριμάσει, δεδομένου ότι η ηλεκτρονική μάθηση είχε πλέον καταδείξει ότι ήταν σε θέση να προσφέρει λύσεις σταθερές και με διάρκεια και ότι είχε αφήσει πίσω της την προηγούμενη φάση, κατά την οποία προωθήθηκε με απλοϊκά διαφημιστικά μηνύματα και μέσα. Στο μεταξύ, οι ΜΜΕ κατέληξαν, για διάφορους λόγους, να αποτελούν μία κατ' ουσία μειονεκτούσα ομάδα χρηστών ηλεκτρονικής μάθησης, καθώς αξιοποιούν αυτή την μέθοδο κατάρτισης — και συχνά και τις ίδιες τις ΤΠΕ — μόνον σε περιορισμένο βαθμό, με αποτέλεσμα το μεγαλύτερο ποσοστό των μισθωτών των επιχειρήσεων αυτών να κινδυνεύει να αποκλειστεί από την πρόσβαση στις διάφορες δυνατότητες συνεχούς κατάρτισης. Εάν η υιοθέτηση της ηλεκτρονικής μάθησης επεκταθεί, αυτό θα μπορούσε να οδηγήσει σε αύξηση της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ και να τις καταστήσει πιο αποτελεσματικές. Οι αρμόδιες αρχές, τόσο στο επίπεδο της ΕΕ όσο και στο εθνικό επίπεδο, πρέπει να ευαισθητοποιήσουν σχετικά την κοινή γνώμη και να θέσουν σε εφαρμογή μέτρα για την προώθηση της χρήσης των ΤΠΕ για σκοπούς κατάρτισης στον τομέα των ΜΜΕ.

Η συμβολή της δια βίου μάθησης με τη χρήση των ΤΠΕ στην ανάπτυξη του κοινωνικού κεφαλαίου

4.4 Το κοινωνικό κεφάλαιο συνίσταται, μεταξύ άλλων, από πόρους όπως οι δεξιότητες, η ενημέρωση, οι διάφορες νοοτροπίες, η γνώση και η ατομική δημιουργικότητα, καθώς και από στοιχεία όπως οι σχέσεις μεταξύ ατόμων και οργανώσεων. Η συμβολή αυτών ακριβώς των πόρων στην οικονομική ανάπτυξη και στις βιομηχανικές μεταλλαγές θα πρέπει να ξεταστεί, μέσω, συγκεκριμένα, μιας ανάλυσης των σχέσεων που υφίστανται μεταξύ, αφενός, της ανάπτυξης, της προαγωγής και της αξιοποίησης των πόρων αυτών και, αφετέρου, της προστιθέμενης αξίας που προκύπτει από αυτούς.

4.4.1 Όταν το επίπεδο του κοινωνικού κεφαλαίου είναι υψηλό, αυτό επηρεάζει άμεσα την ικανότητα διαμόρφωσης μιας κοινωνίας που βασίζεται στη γνώση και που είναι δημιουργική, καινοτόμος, ανοικτή στις αλλαγές και ικανή να αναπτύξει κοινωνικές και οικονομικές σχέσεις με διάρκεια. Μία από τις βάσεις πάνω στις οποίες θεμελιώνεται μία κοινωνία αυτού του είδους είναι οι επενδύσεις στην έρευνα, την εκπαίδευση και την κατάρτιση.

4.4.2 Το κοινωνικό κεφάλαιο μπορεί να αυξηθεί εάν οι διάφοροι ενδιαφερόμενοι φορείς (βλ. σημείο 3.7.1) επιτύχουν, χάρη στις εταιρικές σχέσεις που έχουν αναπτύξει, να αναλάβουν δράση από κοινού στον τομέα των προγραμμάτων και των δραστηριοτήτων που συνδέονται με την εκπαίδευση και την κατάρτιση μέσω των ΤΠΕ και ιδιαίτερα με την δια βίου μάθηση.

Η συμβολή της δια βίου μάθησης με τη χρήση των ΤΠΕ στις βιομηχανικές μεταλλαγές και ιδιαίτερα στην απόκτηση επαγγελματικών ικανοτήτων, στην ανάπτυξη ανθρώπινων πόρων και στην αντιμετώπιση της ανεργίας

4.5 Η εξ αποστάσεως εκπαίδευση και κατάρτιση με τη χρήση των ΤΠΕ μπορεί να επιτρέψει την συστηματική, ταχεία και φθηνή μεταφορά γνώσεων, γεγονός το οποίο έχει καθοριστική σημασία ιδιαίτερα για τη βιομηχανία, καθώς ο τύπος αυτός κατάρτισης αποτελεί μία αξιόλογη πτυχή για το ανθρώπινο δυναμικό της και διευκολύνει την μεταφορά γνώσεων από τα ερευνητικά κέντρα προς αυτήν.

4.5.1 Το να διαθέτει μία επιχείρηση ένα κατάλληλα καταρτισμένο ανθρώπινο δυναμικό το οποίο βελτιώνει διαρκώς τις ικανότητές του με τη βοήθεια προγραμμάτων κατάρτισης αποτελεί σημαντικό παράγοντα ο οποίος καθορίζει σε μεγάλο βαθμό την αξία της συγκεκριμένης επιχείρησης. Χάρη στο εξειδικευμένο αυτό προσωπικό, η επιχείρηση μπορεί να τροποποιήσει τις τεχνολογίες παραγωγής της, να μεταβάλει το «προφίλ» της και να προσαρμοστεί στις απαιτήσεις της αγοράς εργασίας.

4.6 Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υπογραμμίζει ⁽²²⁾ ότι για να μπόρουν να αντιμετωπιστούν η ραγδαία εξέλιξη της τεχνολογίας και οι συνεχείς αλλαγές των οικονομικών συνθηκών, είναι απαραίτητο να πραγματοποιηθούν μακροπρόθεσμες επενδύσεις στην ανάπτυξη των ανθρώπινων πόρων, διεργασία στην οποία θα πρέπει να συμμετάσχουν τόσο ιδιώτες, επιχειρήσεις και κοινωνικοί εταίροι, όσο και δημόσιες αρχές. Δυστυχώς, τα κράτη μέλη της ΕΕ δεν φαίνεται να ενδιαφέρονται να αυξήσουν τις δημόσιες δαπάνες υπέρ της πραγματοποίησης επενδύσεων στον τομέα της εκπαίδευσης, οι οποίες σήμερα κυμαίνονται, κατά μέσο όρο, γύρω στο 5 % του ΑΕγχΠ, ενώ ταυτόχρονα οι διαφορές στον τομέα αυτόν ανάμεσα στα επιμέρους κράτη μέλη είναι σημαντικές, ενίοτε δε εντυπωσιακές.

4.7 Η πραγματοποίηση επενδύσεων υπέρ της ανάπτυξης των ανθρώπινων πόρων οδηγεί αυτόματα σε αύξηση της παραγωγικότητας, αποτελεί δε έναν ελκυστικό τύπο επένδυσης τόσο σε μικροοικονομικό, όσο και σε κοινωνικό επίπεδο. Διάφορες μελέτες ⁽²³⁾ καταδεικνύουν ότι κάθε έτος μάθησης συμβάλλει άμεσα σε αύξηση της οικονομικής ανάπτυξης κατά 5 % περίπου, βραχυπρόθεσμα, και κατά 2,5 % περίπου, μακροπρόθεσμα. Τα αποτελέσματα αυτά επιβεβαιώνονται επίσης και με τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου ⁽²⁴⁾, τα οποία υπογραμμίζουν ότι οι επενδύσεις στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης αποφέρουν σημαντικά οφέλη, τα οποία υπερβαίνουν κατά πολύ τις αντίστοιχες δαπάνες.

⁽²²⁾ Ανακοίνωση της Επιτροπής: «Αποδοτικές επενδύσεις στην εκπαίδευση και την κατάρτιση: επιτακτική ανάγκη για την Ευρώπη», COM(2002) 779 της 10ης Ιανουαρίου 2003 (5269/03).

⁽²³⁾ De la Fuente και Ciccone, «Το ανθρώπινο κεφάλαιο στο πλαίσιο μιας παγκόσμιας οικονομίας που βασίζεται στη γνώση», Τελική έκθεση για την ΓΔ «Απασχόληση και Κοινωνικές Υποθέσεις», Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 2002.

⁽²⁴⁾ Συμπεράσματα της Προεδρίας, Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, 22-23 Μαρτίου 2005 (έγγραφο 7775/06).

4.8 Η ραγδαία εξέλιξη της τεχνολογίας έχει ως αποτέλεσμα την εμφάνιση σύγχρονων διαρθρώσεων παραγωγής, οι οποίες βασίζονται συχνά σε πληροφορικά συστήματα που για να λειτουργήσουν χρειάζεται προσωπικό καταρτισμένο στις ΤΠΕ. Η εξεύρεση των ανθρώπων πόρων αυτών δεν είναι πάντοτε εύκολη, χάρη ωστόσο στη ευρεία χρήση των ΤΠΕ στο πλαίσιο προγραμμάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης, ιδιαίτερα δε της δια βίου μάθησης, η εξεύρεσή του στην αγορά εργασίας θα καταστεί σαφώς ευκολότερη.

4.9 Για τους λόγους που προαναφέρθηκαν και με βάση τις σημερινές βιομηχανικές μεταλλαγές, είναι σκόπιμο να ληφθούν άμεσα μέτρα προκειμένου να καταστεί δυνατή, χωρίς καθυστέρηση, η εισαγωγή της χρήσης των ΤΠΕ στη δια βίου μάθηση. Η δράση αυτή θα επιτρέψει τόσο στους εργαζόμενους στις ευρωπαϊκές βιομηχανίες παραγωγής, όσο και στους ανέργους που παρακολουθούν προγράμματα κατάρτισης, να αποκτήσουν ταχύτερα νέες γνώσεις και δεξιότητες. Ιδιαίτερα δε στους ανέργους θα πρέπει να διασφαλιστεί η πρόσβαση σε προγράμματα κατάρτισης στις ΤΠΕ τα οποία να χρηματοδοτούνται με δημόσιους πόρους ⁽²⁵⁾.

4.9.1 Οι άνεργοι δεν διαθέτουν κίνητρα προκειμένου να αναπτύξουν τις δεξιότητές τους με δική τους πρωτοβουλία διότι σπάνια

τους παρέχεται η ευκαιρία να εφαρμόζουν τις γνώσεις που αποκτούν. Το καλύτερο κίνητρο το οποίο θα μπορούσε να τους παρασχεθεί είναι μία πραγματική προοπτική απασχόλησης η οποία να απορρέει από την παρακολούθηση ενός συγκεκριμένου προγράμματος κατάρτισης ή επιμόρφωσης το οποίο, θα προσφέρεται, στην καλύτερη περίπτωση, από την εταιρεία που προτείνει τη θέση απασχόλησης.

4.9.2 Με τον τρόπο αυτό μπορούν κανονικά να διασφαλιστούν ευνοϊκές συνθήκες για την καθιέρωση της δια βίου μάθησης με τη χρήση των ΤΠΕ, στις περιοχές ωστόσο εκείνες όπου ο τύπος αυτός μάθησης ενδείκνυται ιδιαίτερα (π.χ. στις αγροτικές περιοχές όπου έχουν κηρύξει πτώχευση επιχειρήσεις παραγωγής, πράγμα σύνηδες στα νέα κράτη μέλη) οι σχετικές υποδομές είναι ανεπαρκείς.

4.9.3 Για να μπορέσουν να βελτιωθούν οι υποδομές στις περιοχές αυτές είναι απαραίτητο τόσο το εθνικό, όσο και το ευρωπαϊκό επίπεδο, να παράσχουν τη στήριξή τους, καθώς οι εταιρείες ΤΠ δεν φαίνεται να είναι πρόθυμες να αναλάβουν την κάλυψη των εξόδων σύνδεσης στο Διαδίκτυο των φτωχών αυτών περιοχών (δηλ. των κωμοπόλεων και των αγροτικών περιοχών).

Βρυξέλλες, 13 Σεπτεμβρίου 2006.

Η Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Anne-Marie SIGMUND

⁽²⁵⁾ Γνωμοδότηση της «Η στρατηγική i2010 — Ευρωπαϊκή κοινωνία της πληροφορίας για την ανάπτυξη και την απασχόληση».